

NADANÍ A TALENTOVANÍ

SOŇA ZELIENKOVÁ

ABSTRAKT

Nadanie a talent je v dnešnej dobe veľmi dôležitá a aktuálna téma. V práci prinášame informácie o nadaní, talente a o tom, aká starostlivosť by sa mala venovať nadaným a talentovaným žiakom. Prezentujeme názory niektorých významných svetových odborníkov v oblasti edukácie nadaných. Bližšie sa venujeme práci s nadanými a talentovanými žiakmi v ZŠ Andreja Kmeťa v Leviciach. Zámerom štúdie bolo poukázať na to, že nadaní žiaci sú veľkou perspektívou pre nás všetkých. Vzdelávanie týchto žiakov v homogénnej skupine umožňuje spĺňať ich individuálne potreby po vzdelanostnej i emocionálnej stránke.

ÚVOD

Je potrebné rozdeľovať žiakov podľa úrovne ich schopností, podľa nadania? Je dôležité, aby vzdelávanie bolo čo najviac prispôsobené schopnostiam, potrebám, záujmom žiakov? Oplatí sa zabezpečiť podmienky pre rozvoj nadaných a talentovaných žiakov? Určite áno. A aby nám bola jasná odpoveď na tieto otázky, malo by nám byť jasné ako tvoriť na vyučovaní, aké stratégie vyučovania aplikovať, aké stratégie hodnotenia používať pri práci s nadanými a talentovanými žiakmi. Pri práci s nadanými žiakmi je dôležité prinútiť žiakov rozmyšľať a prezentovať svoj názor. Učiteľ musí vyvolať radosť z učenia na takej úrovni, že žiak bude pohltentý aktivitou a dokáže sa jej so záujmom venovať. Veľkú pozornosť, popri rozvíjaní intelektu, treba venovať osobnostnému potenciálu nadaných žiakov, posilňovať ich emocionálny rozvoj, schopnosť komunikovať a upevňovať sociálne zručnosti.

1 NADANIE A TALENT

V literatúre sa stretávame s veľkým množstvom názorov pri vymedzovaní pojmu nadanie a talent. Ako spomína Jana Duchovičová (2007), popredná predstaviteľka psychológie nadania, Jolana Laznibatová, sa venuje výskumu intelektových schopností, nadpriemernej inteligencie a nadania viac ako dvadsať rokov. Pri definovaní nadania sa opiera o biologické základy a o interakcie žiaka s prostredím.

Nadané deti sú deti, ktoré disponujú:

- vysokou úrovňou všeobecných intelektových schopností,

- hodnotou, ktorá presahuje IQ 130 a je nameraná testami všeobecných intelektových schopností, prípadne testami špecifických intelektových schopností a táto úroveň je po dlhšie časové obdobie konštantná,
- špecifickými akademickými vlohami z oblasti matematických, prírodných vied, histórie a literatúry,
- kreatívnym alebo produktívnym myslením (J. Laznibatová, 2007).

„Pri vymedzovaní a definovaní pojmu nadanie sa v odborných kruhoch najčastejšie vyskytujú tieto názorové skupiny:

- *nadanie sa chápe ako súhrn vrodenných predpokladov alebo výsledok rozvoja týchto predpokladov,*
- *nadanie sa stotožňuje so schopnosťami alebo sa chápe ako súhrn všetkých dynamických predpokladov činností,*
- *nadanie sa chápe ako vlastnosti imanentné každému jedincovi alebo naopak ako niečo, čím disponujú iba niektorí ľudia,*
- *nadanie sa vzťahuje len na niektoré druhy činností, alebo opačne – je možné uvažovať o nadaní pre každú činnosť.*

Pre praktické potreby starostlivosti o nadané deti nie je ani tak dôležité teoretické vymedzenie pojmu nadanie resp. talent, ako vymedzenie tej skupiny detí, ktorej chceme venovať pozornosť.“ (J. Laznibatová, 2007, s. 62-63).

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa v poslednom období výrazne zdôrazňuje potreba individualizácie a diferenciacie ako i zvýšenej senzibility.

Je potrebné aplikovať diferencované prístupy a v rámci toho pripraviť podmienky i pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, teda pre žiakov nadaných - tvrdí D. Treffinger, americký odborník v oblasti vzdelávania nadaných. Ďalej uvádza delenie výchovno- vzdelávacieho procesu na zodpovedajúce úrovne.

Úroveň 1 – pre všetkých žiakov, úroveň 2 - pre veľa žiakov na princípe dobrovoľnosti, úroveň 3 – len pre niektorých žiakov (pre malé skupiny), úroveň 4 – len pre niekoľkých žiakov (princíp vysokého štandardu , servisu a individuálnych postupov) (D. Treffinger, 2008).

Kanadský psychológ F. Gagné (1997) vypracoval diferencovaný model nadania a talentu, model DMGT. Autor exaktnejšie vymedzuje nadanie, prirodzené schopnosti a ich transformáciu za pomoci troch katalyzátorov. Sú to intrapersonálne, enviromentálne katalyzátory ako i faktor šťastia či šance. Vzdelávanie chápe ako proces rozvoja talentu, alebo ako proces systematicky rozvíjaných schopností v rôznych oblastiach. Vo svojej koncepcii nadania a talentu vychádza zo všeobecne akceptovaných názorov v súčasnosti, podľa ktorých potenciál znamená skôr nadanie, kým talent predstavuje výkon, dosiahnutie niečoho. Dosiahnutie výkonu na vysokej úrovni je uskutočnením potenciálu jedinca, teda realizáciou nadania. Rozvoj talentu je pretvorenie vysokého potenciálu do vynikajúcich výkonov.

Tabuľka 1 : Vzájomné odlišenie nadania a talentu

Nadanie	Talent
Potenciál	Dosiahnutie, prejavenie
Dedičnosť	Prostredie
Nenútenosť, spontánnosť	Úsilie, cvičenie
Prirodzenosť	Trénovanie
Prísľub	Dispozícia
Detstvo	Dospelosť, zrelosť

O nadaní uvažuje ako o top desať percent z celej populácie žiakov, u ktorých sú dôležité genetické základy a ich značkou je nenútenosť, prirodzené prejavenie sa a rýchlosť učenia.

Talent je podľa neho mimoriadne vysoký výkon, kde normatív je taktiež top desať percent, ktorý ale môže byť prejavovaný v stovkách rozmanitých oblastí. Navrhol špecifické charakteristiky, úrovne a ich hodnoty prevedené na hodnoty IQ. Tento model je veľmi detailne prepracovaný, rozanalyzovaný a zahŕňa všetko, čo súvisí s nadaním a talentom.

1.1 NADANIE A TVORIVOSŤ

Zabezpečenie vhodnej klímy vo výchove a vzdelávaní je jednou zo základných podmienok rozvoja a kultivácie tvorivosti.

Pod klímou sa rozumejú dlhodobejšie sociálne vzťahy v skupine, ktoré fungujú bez ohľadu na konkrétne sociálne situácie a rýchlo sa nemenia (M. Zelina , 1994).

„Ak by sme charakterizovali tvorivého jedinca, k jeho základným znakom, a to tak u detí, ako aj u dospelých jedincov patria nezávislosť, sebavedomie, energickosť, usilovnosť, ale aj nezávislé myslenie odmietajúce stereotypy a nespoločenskosť.“ (J. Laznibatová, 2012, s. 64)

Výskum potvrdil, že tvorivosť podporujú: osobný vzťah žiaka a učiteľa, otvorenosť a sloboda voľby. Dôležitá u nadaných sa ukázala potreba zúčastniť sa vyučovania, kladenie otázok učiteľovi, dávanie návrhov v diskusiách.

„Je známe, že kreatívne a nadané deti majú množstvo atypických nápadov, prekračujú vymedzené hranice, sú nekonformné, a preto sa aj od učiteľa vyžaduje kreatívna výučba, veľa pochopenia a trpezlivosti.

Učiteľ musí mať pri práci s týmito deťmi na zreteli, že:

- a) sám problém, proces je dôležitejší než jeho vyriešenie (opak bežných vyučovacích postupov),*
- b) chyba má celkom inú hodnotu, nie negatívnu, ale naopak, pozitívnu, poučnú,*
- c) nie je vhodné zasahovať do kreatívneho procesu (napr. vnášaním vlastných predstáv učiteľa) treba len ponúkať možnosti, nie vnucovať sa,*
- d) najväčšie hodnotenie má originalita, nové nápady a ich netypickosť.*

Toto by mali byť zásady kreatívneho vyučovania. Odľahčilo by to doterajšie prísne a len na správne výsledky zamerané postoje učiteľov i žiakov k učivu a učeniu. Domnievame sa, že

tým by sa znížila hladina stresu v škole a zvýšila radosť z práce a pozitívne postoje k učeniu a ku škole“ (J. Laznibatová, 2007, s. 50-51).

Nadaný, tvorivý jedinec je vlastne ideálnym obrazom takého človeka, ktorý prináša nové myšlienky, idey, vynachádza nové veci a obohacuje svet okolo nás. Všeobecne dnes prevažujú názory, že kreativita je potrebná pre nadanie a v žiadnom prípade nie je od neho oddelená, ale je jeho integrálnou súčasťou. Väčšina učebných metód pri edukácii nadaných je variácia tém kreativity a riešenia problémov. Ich zaradenie do procesu edukácie nadaných žiakov je ďalej úlohou pedagógov (J. Laznibatová, 2012).

Kreativita je ako snehová vločka. Ak nie je silná výzva, žiadne kreatívne myslenie sa neuskutoční. Človek, ktorý nemá kritické myslenie, nie je kreatívny (S. White, 2011).

Na vyučovacej hodine chémie, na ZŠ A. Kmeťa v Leviciach, sme vyzvali svojich žiakov, aby vytvorili krátky scénický tanec, pomocou ktorého znázornia Skleníkový efekt. Mali navrhnuť scénu, hudbu, kostýmy, rekvizity, nemali zabudnúť na obsadenie. Vyzvali sme ich, aby boli originálni. Poradili sme im, že by možno bolo zaujímavé vymyslieť reklamný plagát a vyhľadať spolupracovníka, ktorý vytvorí DVD záznam a fotografie z ich vystúpenia.

Deti z tried intelektovo nadaných žiakov zvládli našu úlohu výborne. Venovali sa jej na vyučovacích hodinách povinne voliteľného predmetu Obohatenie.

Spolužiakom, ktorým predstavili svoje vystúpenie, bola táto téma určite bližšia a ľahšie zapamätateľná.

Ich scénický tanec sme zaradili medzi práce, ktoré reprezentovali našu školu v súťaži Play Energy. Jej organizátorom sú Slovenské elektrárne a Enel. V celonárodnom kole sa žiaci našej školy umiestnili na prvom mieste.

Táto medzinárodná súťaž, ktorá rieši problémy šetrenia energiou a ekologické otázky, bola výzvou pre ďalšieho žiaka z triedy pre všeobecne intelektovo nadaných žiakov, Raimunda, ktorý sa zaoberá tvorbou krátkych animovaných filmov. Vytvoril dve animácie, ktoré sme tiež zaradili do Play Energy. Jeden film rieši ekologický problém – znečisťovanie okolia ciest vodičmi a posádkou auta a druhý vtipným spôsobom poukazuje na potrebu šetrenia elektrickou energiou.

To, že je výhodné vzdelávať nadaných žiakov v homogénnych skupinách, lebo sa navzájom učia, obohacujú, sa nám potvrdilo aj v prípade Raimunda, ktorý vlastne animoval kreslený fyzikálny vtip svojho spolužiaka Martina. Ten sa svojimi prácami zapojil do súťaže Fyzikálny vtip, ktorú organizuje Schola Ludus.

Raimund svojim ekologickým animovaným filmom obsadil v medzinárodnej súťaži Envirofilm 1. miesto vo svojej kategórii.

Okrem týchto súťaží, ktoré sme spomenuli, máme každoročne víťazov astronomickej súťaže pod názvom *Čo vieš o hviezdach*. Sú to talentovaní žiaci zapálení pre astronómiu a je dobre, že si ich všimneme a dáme im priestor realizovať sa, pretože máme víťazov na úrovni okresu a kraja.

S veľkou radosťou sa žiaci z nadaných tried zapájajú a prihlasujú na Festival vedy a techniky, ktorý každoročne organizuje združenie Amavet na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave. Žiaci prezentujú svoje práce a projekty z oblasti vedy a techniky.

Musíme tiež spomenúť objavné a zážitkové učenie, ktoré so žiakmi uskutočňujeme a boli sme veľmi úspešní pri riešení mnohých projektov, napríklad Orange, Škola tvorivého vzdelávania.

Myslíme si, že pre nadaných a talentovaných jedincov, ktorí prejavujú svoje schopnosti v niektorom školskom predmete, je súťaž dobrou príležitosťou ukázať svoje schopnosti, stretnúť sa a porovnať si sily s vrstovníkmi. Na jednej strane to môže byť veľmi zdravý spôsob, ale môže tiež viesť k prehnanej orientácii na výkon a podporovať u nadaných detí nezdravý perfekcionizmus. Predmetové olympiády a vedomostné súťaže neriešia situáciu všetkých nadaných a talentovaných jedincov. Je pekné, keď učitelia objavia všetky školské talenty a dajú im možnosť realizovať sa. Na ZŠ A. Kmeťa v Leviciach sa nám to darí.

2 PROGRAM APROGEN

ALTERNATÍVNY PROGRAM EDUKÁCIE NADANÝCH

na vzdelávanie mimoriadne nadaných detí v intelektovej oblasti

Autorka: Jolana Laznibatová

Program APROGEN predstavuje ucelený systém edukácie nadaných žiakov od 5 do 18 rokov, pričom zohľadňuje špecifiká vývinu nadaných detí a mládeže a prináša do školského systému na Slovensku nový samostatný prvok v rámci ponuky edukačných možností. Je to diferencovaná forma edukačných prístupov a realizuje sa buď v špeciálnej triede pri bežnej základnej škole alebo v samostatnej škole pre nadaných žiakov. Zohľadňuje znaky mimoriadne nadaných žiakov v intelektovej, resp. výkonovej oblasti, ktoré sú podľa Laznibatovej (2012) nasledovné:

Pre intelektovo nadané deti je charakteristické, že:

- Vedomosťami presahujú stanovené požiadavky,
- majú svojský prístup k pravidlám školskej práce,
- majú tendenciu vytvárať si vlastné pravidlá,
- majú sklon k perfekcionizmu,
- majú svoje vlastné pracovné tempo, vytvárajú vlastné postupy a riešenia,
- majú malú snahu spolupracovať v kolektíve,
- majú schopnosť rýchlej koncentrácie a fixácie informácii v učebných postupoch,
- majú záľubu v riešení problémových úloh,
- majú dobrú koncentráciu a pamäť,
- majú zvýšenú potrebu získavať nové informácie,
- majú vysokú motiváciu k rozširovaniu základného učiva do šírky i do hĺbky,
- majú potrebu prejavovania a uplatnenia znalostí, vedomostí a zručností v škole,
- potrebujú kvalitnú spätnú väzbu, pochvalu a povzbudenie pri podávaní svojich nadpriemerných výkonov.

J. Laznibatová (2011), zhŕňa základné princípy alternatívnej formy vzdelávania vypracované v Programe APROGEN do nasledovných bodov:

- edukácia všeobecne intelektovo nadaných detí,
- výber žiakov štandardizovanými psychologickými testami,
- nevyhnutnosť splnenia oficiálne platných kritérií nadania,
- výchovno-vzdelávací program pre deti od 6-18 rokov,
- systém celodennej starostlivosti od 7:00 do 18:00,
- menší počet žiakov v triede,
- akceptovanie individuálnej, rôznej úrovne nadaných detí,
- zohľadňovanie disproporcionálneho vývinu,
- aplikácia diferencovaných postupov, vzhľadom na aktuálnu úroveň každého žiaka,
- učenie na princípe rozvíjania zručností a kompetencií,
- zabezpečenie flexibilných odborných pedagogických a psychologických prístupov k jednotlivým nadaným deťom,
- zohľadňovanie špecifických vývinových porúch, ako i porúch učenia a správania a ich korekcie,
- zabezpečenie denného psychologického servisu podľa aktuálnych potrieb,
- zohľadnenie individualít, osobností žiakov pomocou vysoko individuálnych prístupov formou diferencovaných a personalizovaných postupov,
- vyučovanie pomocou partnerského dialógu učiteľ- žiak, kde učiteľ je poradca,
- učenie a príprava na život založená na princípe rozvíjania zručností a kompetencií,
- bezstresový, plynulý prechod na vyššie stupne školy, tolerantná, otvorená atmosféra školy,
- možnosť stáže, krátkodobých pobytov na fakultách,
- rozvíjanie výkonovej zložky (vedomosti, poznatky) aj osobnostnej zložky (emocionalita, sociabilita, komunikácia),
- zabezpečenie komplexnej starostlivosti pri rozvíjaní osobnosti nadaného jedinca.

„Pre tento program je charakteristické isté nóvum a síce to, že prináša netypické prvky do edukačného procesu so zohľadnením najnovších psychologických, pedagogických, ako i biomedicínskych resp. bio-fiziologických a neurologických poznatkov o podstate a možnostiach rozvíjania vlôh, dispozícii a potenciálu“ (J. Laznibatová, 2012, s. 109).

2.1 FORMY A METÓDY PRÁCE S NADANÝMI ŽIAKMI

Môžeme konštatovať, že metódy práce s nadanými žiakmi v intelektovej oblasti sú rozdelené do dvoch skupín, a to: efektívne a neefektívne (J. Laznibatová, 2012)

Neefektívne metódy sú:

- rutinný nácvik,
- rutinné opakovanie,
- aplikácia množstva jednoduchých úloh,

- aplikácia množstva jednoduchých pamäťových úloh - memorovanie,
- aplikácia úloh formálnych,
- aplikácia úloh málo tvorivých,
- aplikácia úloh bez emocionálneho náboja, bez zainteresovania žiakov.

Efektívne metódy práce s nadanými sú:

- metódy hľadania, objavovania, experimentovania,
- metódy rozvíjania kritického, logického a strategického myslenia,
- rôzne formy a metódy individuálnej, samostatnej práce,
- rôzne formy a metódy skupinovej a tímovej práce,
- metódy tvorivého riešenia problémov,
- metódy dialógu, diskusie, argumentácie s možnosťou prezentovania vlastných názorov,
- metódy integračné, spájajúce kognitívnu, afektívnu, intuitívnu a fyzickú zložku,
- metódy s použitím emocionálnej zainteresovanosti voči problému,
- metódy s aplikáciou humoru, situácií a zážitkov z bežného života.

Pri rozpracovávaní koncepcie alternatívneho vzdelávania nadaných žiakov J. Laznibatová spolupracuje s viacerými partnerskými školami ale aj s odborníkmi a expertmi zo zahraničia. Jednou z nich je Sonja White z Nového Zélandu.

Ako spomína S. White (2011), pre vzdelávanie nadaných žiakov treba zabezpečiť isté podmienky.

Dôležité je:

- kladenie otázok,
- otázky by mali byť zamerané na výzvu,
- bez výzvy sa nič nové nenaučíme,
- otázky, ktoré vyžadujú zamyslenie a proces skúmania,
- ťažké je dobré,
- prostredie v triedach by malo byť bohaté na dialóg a malo by byť cítiť rešpekt voči ostatným.

Niekedy nadaní žiaci odporujú, chcú urobiť všetko správne a hneď. Keď ich učiteľ počúva, alebo prezentuje svoje myšlienky, musí mať jasno v týchto veciach:

- Chce objavovať slabé stránky alebo potenciál schopností?
- Ak počúva názory iných, nekritizuje triviálne veci!
- Musí skúmať hodnotu myšlienky, nie tých, ktorí ju prezentujú!
- Nesmie byť urazený!
- Musí brať všetky myšlienky, aj tie, s ktorými nesúhlasí!

S. White (2011) uvádza, že pri dodržiavaní týchto pravidiel vzniká v triede bezpečná zóna. Žiaci budú pracovať v pohode. Žiaci nie sú nadaní v každej oblasti. Aj napriek tomu, že sa

vzdelávajú v triede pre nadaných žiakov, môžu mať problémy pri zvládnutí iného predmetu. Je potrebné, aby boli vypracované nové stratégie vyučovania v takých oblastiach, ktoré by dali odpoveď na otázky ako tvoriť, aké stratégie výučby aplikovať a aké stratégie hodnotenia používať pri práci s nadanými žiakmi.

S.White (2011) vychádza z tézy, že existuje nižšia a vyššia úroveň myslenia, s ktorými treba v škole pracovať a rozvíjať ich.

Nižšiu úroveň myslenia predstavujú:

- poznatky, fakty, informácie,
- pochopenie základných poznatkov,
- aplikovanie základných poznatkov.

Vyššiu úroveň myslenia tvorí:

- aplikácia, analýza, tvorba, hodnotenie.

Obrazne by sa tieto úrovne dali vysvetliť ako: kĺzanie po povrchu, čo v praxi znamená pokyny:

- urob, prečítaj, nájdi, povedz, napíš, nakresli je nižšia úroveň myslenia, ktorú vyžadujeme od žiaka.

Pre vyššiu úroveň, ponorenie sa hlbšie, sú tie isté výzvy ale tu treba vyžadovať aj nasledovné:

- vysvetli, porovnaj, analyzuj, zhodnoť, povedz svoj vlastný názor. Je to vyššia úroveň myslenia, ktorú vyžadujeme od žiaka.

Dôležité je prinútiť žiaka rozmýšľať a prezentovať vlastný názor. Učiteľ musí vyvolať radosť z učenia na správnej úrovni. Aj keď je to mimoriadne ťažké, treba to robiť, pretože radosť z učenia vyvoláva „brnenie“, tok, prúd, kedy sa zabúda na čas, okolie, hlad, smäd, lebo jedinec je pohltený aktivitou a dokáže sa jej so záujmom venovať.

3 MANAŽMENT STAROSTLIVOSTI O NADANÝCH A TALENTOVANÝCH ŽIAKOV V ZŠ A. KMEŤA V LEVICIACH

Základná škola Andreja Kmeťa v Leviciach má vyše päťdesiat ročnú históriu. V regióne patrí medzi školy, ktoré dosahujú výborné výsledky vo výchovno-vzdelávacom procese. Od roku 2002 patrí do siete škôl, ktoré realizujú projekt APROGEN - Alternatívna starostlivosť o nadané deti, ktorého autorkou je PhDr. Jolana Laznibatová Csc.

Máme zriadené triedy pre intelektovo nadaných žiakov, v ktorých sa vyučuje podľa špeciálne upravených osnov.

Škola má celkovo 597 žiakov a v projekte APROGEN sa vzdeláva 135 žiakov.

Vyučovanie sa trikrát do týždňa začína rannou komunitou, akýmsi naladením na vzdelávanie. Od prvého ročníka sa žiaci učia Informatiku a druhý cudzí jazyk, majú pridaný predmet *Obohatenie*, kde hľadajú, triedia, spracovávajú informácie, prezentujú svoje záujmy a práce. Počas celého roka sa venujú ročníkovej práci, ktorú na konci školského roka prezentujú a obhajujú.

Vzdelávanie nadaných žiakov v homogénnej skupine umožňuje spĺňať ich individuálne potreby po vzdelanostnej a emocionálnej stránke. Pritom môžeme povedať, že žiaci z tried VINŽ (Všeobecne Intelektovo Nadaných Žiakov) nie sú separovaní. Na krúžkovej činnosti, rôznych akciách školy, sa stretávajú aj s ostatnými žiakmi a žijú spolu s nimi.

Práce intelektovo nadaných žiakov: projekty, prezentácie a ročníkové práce sú zdrojom poznania pre iných žiakov. Žiaci sú zapojení do súťaží, olympiád a projektov aj na medzinárodnej úrovni a dosahujú veľmi pekné výsledky.

3.1 ÚSPEŠNOSŤ ŽIAKOV ZŠ A. KMEŤA V LEVICIACH V PRÍRODOVEDNEJ OBLASTI

Z celého súhrnu umiestnení uvediem úspešnosť na popredných miestach v súťažiach a v projektoch na krajskej, slovenskej a medzinárodnej úrovni za posledné štyri roky.

Genius Logicus, Expert geniality show, Logická olympiáda, Festival vedy a techniky, Čo vieš o hviezdach, Fyzikálny vtip, Fyzikálny film, iBobor, Baltík, Talenty novej Európy, Chemická olympiáda, Biologická olympiáda, Play Energy, Max, Klokan, Matematická olympiáda.

Projekty a uskutočňované aktivity:

Projekt Konto Orange – Školy pre budúcnosť. Úspešný projekt s prácou Fyzikálne divadlo.

British Council- vypracovaný spoločný projekt s Lovelace Primary School neďaleko Londýna, ktorý je zameraný na využívanie a ochranu vodných zdrojov.

Škola tvorivého vzdelávania, skvalitnenie podmienok výchovno-vzdelávacieho procesu, zážitkové a objavné vyučovanie, ktoré sa uskutočnilo pod názvom Krížom-krážom regiónom.

Environmentálny náučný chodník v okolí školy a prírodovedný chodník v areáli našej školy.

Zdravá škola je projekt zameraný na výchovu k zdravému životnému štýlu.

Učebne Lego Dacta a Robo lab.

Deň Zeme.

Deň vody.

Z celového umiestnenia v súťažiach asi 85% patrí žiakom z tried pre všeobecne intelektovo nadaných .

Okrem bežných činností na vyučovacích hodinách sme veľmi často uskutočňovali exkurzie, vychádzky, venovali sme sa zážitkovému a objavnému vyučovaniu.

Spolupracovali sme s viacerými vedeckými inštitúciami a žiaci sa zúčastnili prednášok (Pansophia, Katedra fyziky Fakulta prírodných vied UKF Nitra, Prírodovedecká fakulta UK Bratislava).

ZÁVER

Zabezpečenie vhodných podmienok pre rozvoj nadaných a talentovaných žiakov, ktorí sa dokážu naučiť ľahko, rýchlo, trvanlivejšie, efektívnejšie, systematickejšie bez potreby neustáleho opakovania a precvičovania, ktorí majú akcelerovaný vývin a preto potrebujú väčší prísun informácii, sa oplatí. Aj keď sú často takéto formy vzdelávania označené ako „elitárstvo“, či okrádanie priemerných detí o vysoko úspešné vzory, je zoskupovanie žiakov podľa schopností jedným z najčastejších riešení starostlivosti o nadaných a talentovaných. Školy s takýmito žiakmi sú veľmi úspešné a často sa veľký počet z nich umiestňuje na

najvyšších miestach v rôznych súťažiach. Nadaní a talentovaní žiaci okrem toho, že dosahujú výborné výsledky, posúvajú seba aj školu na kvalitatívne vyššiu úroveň. Sú naša veľká perspektíva a naozaj si zaslúžia veľkú pozornosť.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Duchovičová, J. 2007. *Aspekty diferenciacie v edukácii nadaných žiakov*. Nitra : PF UKF. 2007, 312 strán, ISBN 978-80-8094-099-7

Gagné, F. 1997. *Feststellung von Begabungen und Talenten mit Hilfe der Bewertung durch Klassenkameraden und Lehrer*. In *Labyrinth* 53/1997, strana 3-9

Laznibatová, J. 2007. *Nadané dieťa a jeho vývin, vzdelávanie, podporovanie*. Bratislava : IRIS. 2007, 376 strán, ISBN 80-89018-53-X

Laznibatová, J. 2012. *Nadaný žiak na základnej, strednej a vysokej škole*. Bratislava : IRIS. 2012, 518 strán, ISBN 978-80-80256-87-7

Treffinger, D. 2008. *Programing for Talent Development: Issues and New Directions*. Conference ICIE : Excellence in Education. Paris. July 8-12, 2008

White, S. 2011. *Developing Defensible Classroom Programs for Gifted Secondary School Learners*. Auckland, New Zealand : Gifted Education Consultancy. 2011, ISBN-10:0473175177

Zelina, M. 1994. *Stratégie a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa*. Bratislava : Iris. 1994, 164 strán, ISBN 80-96701-347

ADRESA AUTORA

Mgr. Soňa Zeliénková
ZŠ A. Kmeťa
Ul. M. R. Štefánika 34
934 01 Levice
zelienkova1@gmail.com